

УДК 655.52

**ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИДАННЯ КЛАСИЧНИХ ТВОРІВ
(СУЧАСНЕ ОСМИСЛЕННЯ
РЕДАКТОРСЬКОЇ СПАДЩИНИ М. БАЖАНА)**

Н. І. Черниш

*Українська академія друкарства,
вул. Підголоско, 19, Львів, 79020, Україна*

Аналізується участь видатного українського поета – академіка М. Бажана у підготовці до друку творів вітчизняної і зарубіжної класики. Висвітлюється його редакторська праця з укладання та опрацювання збірок українських майстрів слова (Г. Сковороди, Г. Квітки-Основ'яненка, І. Котляревського та ін.), окремих видань творів інших народів світу. Особлива увага приділяється відомостям про редакційно-видавничу та текстологічну підготовку М. Бажаном серій «Бібліотека поета» і «Бібліотека української літератури», які посідають особливе місце в доробку редактора та висвітлюють його оригінальні підходи до видавничого втілення спадщини своїх попередників. Наголошується на важливому значенні досвіду М. Бажана для сучасних видавців художньої літератури.

Ключові слова: класична література, серія, текстологічне дослідження, літературно-критичний аналіз, видавниче втілення.

Визначна особливість багатьох українських майстрів слова в тому, що вони творять щось значно більше та ширше, ніж їхня власна літературна сповідь. І якщо в цій сповіді — романах, повістях, поемах, поезіях — діє не лише задалегідь розроблений план, а й чимало надсвідомого, то в тій ширшій діяльності все, або майже все, підпорядковане єдиній, чітко усвідомленій меті — формуванню національної культури. Завдяки цьому письменник чи поет постає діячем не лише історичним, а й діячем преси і видавничої справи, які є невід'ємними складовими культурного поступу.

Замислюючись над життєвим і творчим шляхом Миколи Платоновича Бажана (1904–1983), не можна позбутися враження, що він був народжений стати не лише самотнім поетом, можливо, одним з найбільших в українському письменстві ХХ ст., а й діячем культури в найширшому розумінні цього слова — літературним критиком, видавцем, перекладачем, організатором численних наукових і літературно-художніх видань та оригінальних серій української і світової класики.

Зауважимо, що, серед найпомітніших традицій вітчизняної літератури — втілення заклику великого Кобзаря «і чужого научайтесь, й свого не цурайтесь». Національну культуру не можна уявити ні без дбайливого збереження власних видатних набутоків, ні без засвоєння багатогранної культурної спадщини інших народів. Розуміння цього відбите й у традиціях видання українських літописних пам'яток, що пов'язані з іменем І. Франка, й у створенні П. Кулішем оригінальних серій перекладів (наприклад, творів В. Шекспіра, Дж. Байрона), і в прихильній увазі до літератури народів Сходу, започаткованій в Україні А. Кримським. Не менш глибокими є також традиції видання національної класики. Не кажучи

про відомі факти участі П. Куліша, І. Франка, В. Доманицького, М. Рильського у ґрунтовному текстологічному дослідженні «Кобзаря», згадаймо хоча б публікацію творів Марка Вовчка — О. Кобилянською, П. Куліша — Ю. Романчуком, С. Руданського — А. Кримським, Лесі Українки — М. Рильським [6].

Цілком очевидно, що М. Бажан з притаманними йому широтою та масштабом творчих контактів, універсальністю естетичних поглядів, багатогранністю літературних інтересів не міг не продовжити традиції своїх видатних попередників. Для поета, що всією своєю літературною творчістю засвідчував відданість як класичній, так і сучасній поезії, українській та світовій культурі, це було цілком природно, оскільки давало змогу глибше вивчити спадщину іншого майстра слова, втілити у виданні власне розуміння особливостей його творчого шляху.

Спектр зацікавлень М. Бажана, без перебільшень, безмежний: він був редактором ґрунтовних збірок творів Івана Франка, Лесі Українки, оригінальних за задумом антологій польської і грузинської поезії, кількатомних зібрань творів та окремих видань знаних письменників Н. Бараташвілі, П. Антокольського, Шолом-Алейхема, перекладачем творів й укладачем вступних статей до багатьох інших непересічних книг. Назвемо лише найвідоміші з них: «Давид Гурамішвілі», «Колиска над Арагвою, могила над Хоролом» — вступні статті М. Бажана до кількох україномовних видань поеми Д. Гурамішвілі «Давітіані», що були випущені київськими видавництвами впродовж 1955–1980 рр.; «Видатна книга видатного письменника» — глибока аналітична вступна стаття до перекладу роману Я. Івашкевича «Хвала і слава», «Кримські сонети» Адама Міцкевича — передмова до Бажанового перекладу однойменної збірки; «Безсмертна поема» — традиційна вступна стаття до численних перевидань перекладу поеми Ш. Руставелі «Витязь у тигровій шкурі». Згадані вступні статті яскраво виявляють глибину осмислення М. Бажаном особливостей творчості видатних майстрів слова та засвідчують неабиякий талант літературного критика.

Безперечно, М. Бажан не міг оминати увагою та недооцінювати значення серійних видань, адже вони були складовою видавничої діяльності багатьох видатних редакторів: серії видавав І. Франко, Б. Грінченко, В. Гнатюк, товариство «Просвіта» [6].

Традиції своїх видатних попередників гідно продовжив і М. Бажан. Не перелічуючи всіх серійних видань, у підготовці яких він брав участь, назвемо передусім справді фундаментальну «Бібліотеку всесвітньої літератури» у 200 томах, що побачила світ у 70-х роках. Пізніше, в останні роки життя поет був членом редакційної колегії «Бібліотеки української літератури», видання якої розпочала «Наукова думка», «Антології української поезії», що її готувало видавництво «Дніпро», бібліотеки «Братерство», над якою працював «Радянський письменник» тощо.

Саме авторитетний, шанований науковою та літературною громадськістю України М. Бажан стояв біля витоків багатотомної «Бібліотеки української літератури», адже шість перших томів цієї незаперечно унікальної за

задумом, редакційно-текстологічною підготовкою та видавничим втіленням серії вийшли у світ за його безпосередньої редакторської участі (йдеться про книги «Григорій Квітка-Основ'яненко» (1982), «Іван Котляревський» (1982), «Марко Вовчок» (1983), «Ярослав Галан» (1983), «Григорій Сковорода» (1983), «Українська література XVIII ст.» (1983). Н. Костенко зазначає, що ще з десяти томів, до роботи над якими свого часу долучився М. Бажан, з'явилися вже після його смерті [9, с. 49]. Кожний, хто знає, що у підготовці серійних видань головне — це передусім формування загального плану серії, усталення науково-методичних засад опрацювання текстів та розробка супроводжуючих їх елементів (зокрема, вступних статей з ґрунтовним літературно-критичним аналізом творчості письменника чи відповідних до рівня читацької аудиторії коментарів), — усвідомлює, наскільки важливою для долі нового проекту була участь М. Бажана, його праця саме на початковому етапі, яка суттєво позначилася на всіх подальших виданнях «Бібліотеки української літератури».

Ще одна вагома сторінка видавничої діяльності М. Бажана — співпраця у редакційних колегіях серій «Бібліотеки поета» (українській та всесоюзній). На жаль, він увійшов до складу редакційної колегії всесоюзної серії «Библиотека поэта» лише у 1954 р., тобто тоді, коли вона загалом сформувалася та усталилася, однак все ж встиг чимало зробити для популяризації перлин української літератури не лише серед російських поціновувачів поезії, а й серед читачів інших республік. Саме за його ініціативою та при безпосередній редакційній праці були підготовлені ґрунтовна «Антология украинской поэзии» (1958), одномомники «Избранного» українських поетів, зокрема, Т. Шевченка (1964), А. Малишка (1965).

Як член редколегії української серії «Бібліотека поета» М. Бажан брав участь у розробці детального плану серії. За спогадами працівників видавництва «Радянський письменник» (нині «Український письменник»), яке здійснювало підготовку цієї серії до друку, при включенні імен до плану майбутнього видання поет керувався основоположним принципом: відбирати їх так, щоб сформувалася своєрідна літературно-історична хрестоматія, яка б містила твори як знаних, так і несправедливо забутих поетів України, зокрема репресованих і знищених тоталітарним режимом у 20–40-х рр. ХХ ст. [7, с. 78]. У «Бібліотеку поета», крім таких класичних видань, як «Байки і вірші» Л. Глібова (1959), «Енеїда» І. Котляревського (1962), «Поезії» Є. Гребінки (1962), «Поезії» П. Грабовського (1962), «Поезії» (у 2 т.) І. Франка (1964), «Поезії» (у 2 т.) Лесі Українки (1961), «Вибране» В. Сосюри (1975), «Вибране» П. Тичини (1977) та інших друків визначних класиків української літератури ХІХ–ХХ ст., увійшли неординарні за задумом узагальнюючі видання, які на той час потребували ґрунтовних наукових розробок, — «Українська балада» (1964), «Думи» (1969), «Історичні пісні» (1970), «Коломийки» (1963), «Український сонет» (1976), «Тридцять українських поетес» (1968), «Українською музою натхненні: Польські поети, що писали українською мовою» (1971), «Пісні та романси українських поетів» (у 2 т.) (1956), «Народна лірика» (1963). Побачили світ

у згаданій серії також вибрані твори багатьох несправедливо забутих видатних українських майстрів слова XIX–XX ст. — О. Маковея (1967), В. Мови (1965), О. Козловського (1967), В. Самійленка (1963), В. Кобилянського (1959), В. Забіли та М. Петренка (1960), О. Олеся (1964), літературний доробок репресованих сталінським режимом поетів — Є. Плужника (1963), М. Вороного (1959), оригінальна, смілива навіть у контексті «відлиги» антологія «Із поезії 20-х років» (1959), тобто ті твори, що тривалий час були невідомі або мало відомі широкому загалу поціновувачів української літератури. Таким чином була створена широка й незаангажована історія українського письменства, виявлена і репрезентована об'єктивна картина національної поетичної спадщини в усіх її різноманітних естетичних і жанрових проявах.

У процесі науково-текстологічної та редакційно-видавничої підготовки текстів поетичних творів, що входили до складу окремих видань серії «Бібліотека поета», М. Бажан передусім піклувався про повноту публікацій, які б у сукупності дали об'єктивне уявлення про творчість автора, прагнув запобігти тенденційному добору текстів, підгасовуванню уривків у збірках, передусім звертав увагу на ті твори, що давали багатий матеріал для пізнання життя українського народу, його дум, прагнень.

Важливе місце у видавничій діяльності М. Бажана посідало укладання вступних статей до видань творів класиків української і світової літератури. У цих текстах яскраво втілювався його дослідницький метод, що ввібрав досвід попередніх поколінь редакторів. М. Бажан прагнув відійти від застиглих усталених схем, піднятися над сухими фактами, оцінити їх з огляду історичної перспективи, висловити власні міркування з приводу важливих процесів та явищ, уникаючи при цьому байдужого об'єктивізму, який часто-густо маскує несаможиттєвість думки. У вступних статтях, написаних поетом, помітне виразне прагнення проаналізувати творчість митця в тісному взаємозв'язку з епохою, з сучасними йому літературними та соціальними процесами.

Найґрунтовнішою серед літературно-критичних статей М. Бажана, присвячених творчості українських письменників — його сучасників — дослідники [8] вважають вступну статтю «Світ героїв романів Олеся Гончара». Написана в останній рік життя поета, у 1983 р., до двотомника творів «одного з найвидатніших творців сучасної літератури» (а саме такими словами охарактеризував М. Бажан внесок письменника в українську культуру), вона приваблює не лише детальним аналізом текстів романів О. Гончара, а й якоюсь майже юнацькою енергією, що наснажує кожне слово публікації.

Вступні статті поета до інших творів класичної і сучасної літератури — «Найкращий поет нашої доби» (про В. Маяковського), «Колиска над Арагою, могила над Хоролом» (про Д. Гурамішвілі), «Кримські сонети» А. Міцкевича — аналізують літературний процес у його цілісності. Автор прагне розкрити передусім взаємозв'язки інших літератур з українською культурою, виявити і виокремити взаємовпливи, що їх збагачують. Зауважимо принагідно, що М. Бажан звертався, як правило, до творчості тих письменників і поетів, які

були пов'язані з Україною (це, наприклад, Я. Івашкевич, Д. Гурамішвілі, Шолом-Алейхем). Так, у вступній статті «Велика книга великого письменника» до роману Я. Івашкевича «Хвала і слава» — розповіді про безліч людських доль у вирі двох світових війн, — М. Бажан зазначає: «Особливо близька і зрозуміла його творчість нам, українцям. На Україні Івашкевич народився і виріс. Ніколи не зрікався він своєї любові до української землі, і у книгах його часто виникають гарні, тепло написані образи України, її людей» [4, с. 54].

Більшість вступних статей, написаних у різні роки до численних видань і перевидань поетичних збірок, зібрань творів та інших друків, М. Бажан з часом об'єднав у три ґрунтовні збірники літературної критики — «Дружба народів — дружба літератур» (1954) [2], «Люди, книги, дати» (1968) [4], «Путі людей» (1969) [5]. Якщо до цього доробку додати ще видрукований дещо пізніше том «Думи і спогади» (1982) [3], що містить не лише літературно-критичні статті, а й окремі мемуарні публікації, можна переконатись, якою вагомою та багатогранною була для поета літературно-критична праця.

Безперечно, звертаючись нині до згаданих видань, не можна не помітити, що чимало статей мають надмір полемічну, навіть агітаційну спрямованість, часто-густо несуть у своєму змісті відбиток тих політичних пристрастей, якими М. Бажан переймався як людина свого часу — складного, з глибокими зламами. Доречно зауважити, що окремі твердження та думки поета сьогодні вже не актуальні, а подекуди й контраверсійні. Однак навіть у найбільш заангажованих публікаціях і нині нашу увагу привертають глибина естетичного аналізу явищ, широта та багатоаспектність проблематики, справжня енциклопедичність охоплення процесів, адже М. Бажан був насамперед високоосвіченим, вдумливим істориком багатьох національних літератур, як західних, так і східних (йдеться передусім про окремі найвидатніші явища та постаті), а вже потім — кваліфікованим критиком, який розкриває значення того чи іншого твору в контексті культурно-історичного процесу.

Хронологічні рамки його літературно-критичних досліджень надзвичайно широкі: це і Середньовіччя (Ш. Руставелі, А. Навої), і Відродження (Ф. Петрарка, Я. Кохановський), і XVIII–XIX ст. (Д. Гурамішвілі, А. Міцкевич, Ц. Норвід, Леся Українка, І. Франко, Шолом-Алейхем), і XX ст. (П. Антокольський, О. Гончар, І. Драч, Л. Костенко, П. Сартр, М. Семенко та ін.). Однак при всьому розмаїтті літературних імен їх вибір у М. Бажана ніколи не був випадковим, адже редагування ним збірок творів класиків майже завжди тісно перепліталось із літературно-критичною та поетичною діяльністю. У численних критичних виступах і статтях поет досліджував здебільшого творчість письменників, упорядником чи редактором зібрань творів яких він виступав. Доволі часто одні й ті ж теми, пов'язані з особою чи творчістю класика літератури, М. Бажан паралельно втілював у власних поетичних творах, аналізував у критичних статтях. Ось декілька таких невідповідних збігів: це цикл віршів «Міцкевич в Одесі», критична стаття «Кримські сонети» А. Міцкевич та той факт, що М. Бажан був упорядником збірки творів поета, виданої видавництвом «Таврія», та упорядником ґрунтовної

антології польської поезії, яка побачила світ трохи пізніше. Можна простежити зв'язок поетичного «Триптиха Сімону Чіковані», критичної статті «Він говорив з горами» та тієї обставини, що М. Бажан виступив як укладач одностороннього творів С. Чіковані — письменника, з яким його пов'язувала багаторічна щира дружба. Н. Костенко також висловлює аналогічне спостереження та вважає, що підґрунтя літературно-критичних зацікавлень М. Бажана варто шукати передусім в особистій, «сердечній» площині, бо при всьому розмаїтті літературних імен, згаданих у дослідженнях поета, всі вони — його «співбесідники серця» [6, с. 48].

Як ми вже зазначали, М. Бажан стояв біля витоків унікального видавничого проекту — багатотомної «Бібліотеки української літератури», підготовку якої розпочала «Наукова думка» на основі ґрунтовних текстологічних досліджень та новітніх літературознавчих підходів до творчості визначних письменників XVIII–XX ст., що ввійшли до кола творців та подвижників національної літератури. Поет був одним з ініціаторів серії, активно брав участь у формуванні переліку імен авторів та списку творів, які планувалися до видання, а ще — глибоко й всебічно аналізував у рецензіях підготовлені до друку матеріали.

Як член редакційної колегії «Бібліотеки української літератури» (можливо, один з найавторитетніших) М. Бажан переважно рецензував вступні статті (деякі з них видавці називали передмовами). Вони за попередньо опрацьованою концепцією серії та сформованими видавничими традиціями містили здебільшого загальні відомості про життєвий шлях письменника, визначали його місце в загальноукраїнському літературному процесі, характеризували внесок у світову літературу, виокремлювали притаманні творчій манері митця особливості тощо.

Однак М. Бажан-рецензент не обмежувався лише цими звичними для читачів та усталеними аспектами. Для нього — знаного літературного критика, якому були притаманні і широта естетичного кругозору, й універсальність літературознавчих підходів, і сміливість та обґрунтованість критичних оцінок — головним в рецензованих текстах було те, наскільки багатоаспектно висвітлив автор вступної статті творчий шлях письменника. Зауважимо, що ця визначальна вимога прослідковується фактично в усіх рецензіях М. Бажана до вступних статей томів «Бібліотеки української літератури». Ось, зокрема, що пише рецензент у відгуку на вступну статтю М. Острика до тому «Юрій Яновський», закликаючи автора відмовитися від поверховості та перейти до всебічного розгляду спадщини видатного українського майстра слова: «М. Острик добре знає творчість Ю. Яновського, обмислив її, простежив і шляхи критики цієї творчості, шляхи, часом такі несправедливі і невірні. Проте мені здається, слід було б, незначно збільшуючи розмір статті, трохи уважніше розглянути такі види творчої діяльності письменника, як його вірші, драми, кіносценарії. Кілька слів сказано про «Думу про Британку», яка варта значно більшої уваги. Від тематичної і художньої цінності поезій Ю. Яновського, від їх оцінки М. Острик фактично відмовився, хоч у поліфонії художньої спадщини Ю. Яновського вони звучать і доповнюють мотиви його прози. Щодо сценаріїв, то М. Острик їх тільки в примітці називає, та й то не всі. Здається мені, що в описі життєвого

й творчого шляху Ю. Яновського не можна обминути такої постаті, як М. Семенко, і хоч не надто значуща, але для літературного учнівства письменника не байдужа близькість його в 20-х роках до групи панфутуристів. Треба не просто неясною і короткою згадкою сказати про зв'язки Ю. Яновського зі спадщиною російської літератури — і класичної, і радянської. Відомо, яку творчу вагу мала для Ю. Яновського геніальна спадщина М. Гоголя, як захоплювався Ю. Яновський поезією Е. Багрицького, І. Бабеля, В. Іванова, як цінував він творчість українських романтиків» [1].

Цілком обгрунтованими є глибокі зауваження М. Бажана у рецензіях на вступну статтю до тому «Бібліотеки української літератури» — «Література XVIII століття» (автор О. Мішанич) та на передмову І. Іваньо до тому Г. Сковороди: «Відомостей нових або розробок та знахідок щодо літератури цієї доби в праці тов. О. Мішанина нема. Стиль досить одноманітний, мова далеко не блискуча. Проте, безумовно, свою популяризаторську роль вона може відіграти. Треба, мені здається, пояснити в тексті чи в примітці, чому в томі так мало місця приділено життю й творчості Г. Сковороди (йому ж присвячено, згадую, окремий том бібліотеки). Навряд чи прищеплювану народові царськими служачками зневагу, а то й неприязнь до Запорізької Січі слід майже схвально згадувати в абзацах, присвячених «Пекельному Маркові». Більше уваги слід було б приділити історичним пісням і думам, тематично зв'язаним з XVIII в.» [1].

«Може, трохи замало сказано про зв'язок філософії Г. Сковороди зі всією тогочасною філософією, з філософами Німеччини і Франції, хоч про вплив на Сковороду філософії античної Греції та Риму сказано досить докладно. Так само і поетика Г. Сковороди, котра, попри всю її оригінальність, зв'язана не тільки з Ф. Прокоповичем чи Г. Кониським, але й тодішніми новаторами російської поезії (бодай згадати про С. Полоцького, А. Кантеміра, В. Тредіаковського), з певне відомими йому байкарями в польській поезії (Нарушевич, Красіцкій). Досвід І. Іваньо як дослідника і знавця філософії Сковородинських часів позначився на літературознавчій частині передмови. Вона розроблена менш систематично. У ній багато загального, але мало конкретного аналізу, конкретних прикладів. Конкретних стверджень пошуків нової форми в поезії Г. Сковороди бракує. Шкода, що товариш обмежився фразою про те, що творчість Г. Сковороди не втратила інтересу і в сучасних читачів. Не тільки в читачів але й в радянських літературознавців, поетів. Навіть ім'я автора величної, хай і в багатьох розділах своїх суперечливої поеми про Сковороду — ім'я Павла Тичини — не згадано. Згадаймо і поезії М. Рильського, і А. Малишка, і Н. Заболоцького. Думаю, що такі доповнення потрібні і не завадять детальному задуму і структурі кваліфікованої, продуманої, цінної передмови» [11, с. 1–2].

У цих відгуках М. Бажан виступає не лише глибоким знавцем письменництва XVIII ст. — епохи, коли формувалася нова українська література, — а й високоосвіченим критиком, здатним виявити всю багатогранність творчості того чи іншого майстра слова, актуалізувати її, пов'язати з сучасними явищами, які спостерігаються в нашій культурі.

Особливо яскраво ці риси М. Бажана-рецензента відбито в зауваженнях до передмови М. Яценка до тому «Бібліотеки української літератури», присвяченого творчості І. Котляревського: «Пропорції, які в своєму розгляді автор приділяє драматургії Котляревського та його поеми, явно схилиються в бік драматургії, «Енеїди» приділено уваги недостатньо. Не треба гіперболізувати. Рівняти значення Котляревського для розвитку української літератури із значенням Данте для італійської, нерозривно пов'язаним зі значенням його для літератури світової, або з Сервантесом чи Рабле — ставити в незручне, претензійне становище і Котляревського, і українську літературу. Не треба апологізувати і рівень громадського світогляду І. Котляревського, який, мовляв, мало-мало не сягнув розуміння класових інтересів суспільства, класових чинників у становленні особистості. Тут треба уважніше переглянути формулювання. Такі мої зауваження, які не претендують на категоричність, але, може, притягнуть увагу автора, не вимагаючи від нього кардинальних переробок, а лише виправлення, уникнення чи уточнення окремих місць загалом цікавої і цінної розвідки» [10, с. 2].

Як можемо переконатися, головна мета, переслідувана М. Бажаном — видавцем, редактором, рецензентом творів української та світової класики, — безумовно актуальна: йдеться про всебічне і взаємопов'язане з національними і світовими процесами висвітлення культурних явищ такими, якими вони є, — без зайвої модернізації і прикрашання, штучної актуалізації та надмірної апологетизації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Архів редакції художньої літератури видавництва «Наукова думка» НАН України (м. Київ).
2. Бажан М. Дружба народів — дружба літератур / М. Бажан — К.: Держлітвидав, 1954. — 95 с.
3. Бажан М. Думи і спогади / М. Бажан — К. : Радян. письмен., 1982. — 326 с.
4. Бажан М. Люди. Книги. Дати. — Стаття о літературе / М. Бажан — М. : Сов. писатель, 1968. — 271 с.
5. Бажан М. Путі людей: Статті про літературу / М. Бажан — К. : Дніпро, 1969. — 302 с.
6. Видавнича справа та редагування в Україні: постаті і джерела (XIX – перша третина XX ст.) / Н. В. Зелінська, Н. І. Черниш, Е. І. Огар та ін. — Львів: Світ, 2003. — 612 с.
7. Карбованих слів володар: Спогади про Миколу Бажана. — К.: Дніпро, 1988. — 517 с.
8. Костенко Н. В. Микола Бажан. Життя. Творчість. Особливості віршостилістики / Н. В. Костенко — К. : Київ, 2004. — 380 с.
9. Костенко Н. В. Подвижник української культури: Вступна стаття / Н. В. Костенко // Бажан М. Вибрані твори: у 2 т. — К. : Укр. енцикл., 2003. — Т. 1. — С. 3–56.
10. Центральний державний архів-музей літератури та мистецтва України (ЦДАМЛМ України). — Ф. 535. — Оп. 1. — Спр. 422.
11. ЦДАМЛМ України. — Ф. 535. — Оп. 1. — Спр. 423.

REFERENCES

1. The Scientific Idea publishing house fiction archive, National Academy of Sciences of Ukraine, Kyiv.
2. Bazhan M. (1954), Friendship of peoples — friendship of literatures, State literary publisher's, Kyiv.
3. Bazhan M. (1982), Thoughts and memories, Soviet writer, Kyiv.

4. Bazhan M. (1968), People. Books. Dates-articles about literature, Soviet writer, Moscow.
5. Bazhan M. (1969), Paths of people: articles about literature, Dnieper, Kyiv.
6. Zielinska N. V., Chernysh N. I. and Ohar E. I. (2003), Publishing and editing in Ukraine: figures and sources (the XIXth – the first third of the XXth century.), World, Lviv.
7. Master of minted words: memories about Mykola Bazhan (1988), Dnieper, Kyiv.
8. Kostenko N. V. (2004), Mykola Bazhan. Life. Creative works.. Features of poetic stylistics, Kyi, Kyiv.
9. Kostenko N. V. (2003), Devotee of Ukrainian culture: Introductory article, in Bazhan M. Selected Works in 2 vols, Ukrainian encyclopedia, Vol. 1, pp. 3–56.
10. Central State Museum Archive of Literature and Arts of Ukraine, Vol. 535, in. 1, ref. 422.
11. Central State Museum Archive of Literature and Arts of Ukraine, Vol. 535, in. 1, ref. 423.

THE THEORETICAL APPROACHES TO THE CLASSICAL LITERATURE PUBLISHING (MODERN CONSIDERING OF THE EDITORIAL HERITAGE OF M. BAZHAN)

N. I. Chernysh

*Ukrainian Academy of Printing,
19, Pidholosko St., Lviv, 79020, Ukraine
chernysh_natalia@mail.ru*

The activity of the outstanding Ukrainian poet, academician M. Bazhan, while preparing of the Ukrainian and foreign works for publishing has been analyzed. His editorial work in compiling and processing of the collections of Ukrainian masters of word ((H. Skovoroda, H. Kvitka-Osnovjanenko, I. Kotljarevskyi and others), separate foreign editions has been highlighted. A special attention has been paid to his editing, publishing and textological preparation of «The Poet's Library» and «The Ukrainian Literature Library» series, taking a special place in his legacy and reflecting his original approaches to the publishing embodiment of his predecessors' literary heritage. The importance of Bazhan's experience for contemporary fiction publishers has been emphasized.

Keywords: *classical literature, series, textological study, literary critical analysis, publishing embodiment.*

Стаття надійшла до редакції 11.11.2014.

Received 11.11.2014.